

Najboljša pesniška zbirka leta 2005

Veronikina nagrada Ivo Svetini za Lesbos

Po mnenju žirije nobena pesniška zbirka ni zares presegla kontinuitete znanega ali že nagrajenega pesnjenja - v Lesbosu vlada "praznična radost bivanja v občutljivem telesu"

Sinoči je bila v Celju slavnostno podeljena letošnja Veronikina nagrada. Izbravec žirije je Ivo Svetina s pesniško zbirko Lesbos, ki je spomladni izšla pri Cankarjevi založbi. Žirija, ki ji je predsedovala dr. Irena Popov Novak, člana pa sta bila še Peter Kolšek in Marjan Pungartner, je pet nominirancev izbrala med več kot 300 naslovi slovenskih knjig poezije za odrasle. "Splošna ugotovitev o dosežkih zadnjega leta je, da je bilo objavljeno sorazmerno veliko dobrih zbirk, vendar med njimi ni bilo nobene take, da bi se zanjo kar takoj in vsi hkrati navdušili.

Poleg nominiranih Primoža Čučnika, Petra Semoliča, Iva Svetine, Aleša Štegra in Maje Vidmar smo posamično predlagali tudi zbirke Aleša Debeljaka, Iztoka Geistra, Barbare Korun, Vinka Moederndorferja, Josipa Ostija, Taje Kramberger, toda za nobeno ni bilo mogoče brez zadržka soglašati, da zares presega kontinuiteto znanega ali že nagrajenega pesnjenja, da v celoti in enakomerno uresničuje estetsko in oblikovno intenzivnost, da dosega ravnotežje med intelektualno vzemirljivostjo, domišljjsko izvirnostjo, visokim etosom in jezikovno briljanco.

O petih nominiranih je predsednica žirije povedala: "Primož Čučnik v zbirki Nova okna s prostodušnim humorjem in v živi govornici predstavlja fragmentirano podobo urbanega življenja, v katerem kljub begotnosti ostaja nekaj enkratnega in neponovljivega, vrednega mladostno svežega pogleda skozi vselej "nova okna". Peter Semolič v zbirki Barjanski ognji s čustveno refinjnostjo odraslega in pesnika poustvarja spomin na doživetja

naivnega in nedolžnega dečka in mladeniča. Pri tem razpleta intimna, mitizirana razmerja do domače pokrajine, hiše in najbližjih ljudi. Aleš Šteger se v zbirki Knjiga reči na skoraj študiozen način lotiva obravnave razmerja med človekom in stvarmi, s katerimi je napolnjeno, osmišljeno, olajšano ali simbolno zaznamovano naše življenje. V Štegrovih pesmih so reči ugledane v presenetljivi, zelo osebno obarvani perspektivi, saj pesnik iz njihovega pomena in konteksta rabe ironično briše stereotipne vrednostne usedline. Maja Vidmar v zbirki Pri-

sotnost goji zgoščeno, emocionalno nabito, enigmatično izrekanje intimnih in javnih medčloveških odnosov. Ne glede na to, ali jo vodi v bolečino ali stoično sprejemanje, vzpostavlja brezkompromisno držo in pogumno zahteva priznanje položaja drugega in s tem tudi ženskega spola.

O zmagoviti zbirki Lesbos pa je predsednica žirije v utemeljitvi zapisala, da predstavlja pesnikovo vračanje k srečnim začetkom, saj v njej spet vlada praznična radost bivanja v občutljivem telesu. Lesbos je kompleksna, večravninska zbirka, ki bralca nago-

varja z različnimi vrednostmi. "Lahko ga očara besedilna površina - lepota barv, oblik, dišav, rastlinja, pijač, sadežev, okraskov. Lahko pa v njej odkriva presega delitev in razlik, povezovanje angelske in živalske narave človeka, sedanosti in spomina na preteklost, sodobnosti in antike, minljivega realnega in trajnega umetniškega obstoja. V intimno nagovalni dikciji in gibljivi, vase uvijajoči se kompoziciji pesmi se uravnovežata polnost in samomejvalna disciplina, tako da predstavlja zlitje različnih pesnikovih izkušenj."

Ivo Svetina je tako postal že deveti Veronikin nagrajenec, oziroma deseti, saj sta si leta 2000 Veronikino nagrado razdelila Ciril Zlobec in Marjan Strojčan. Pred njima so nagrado prejeli Iztok Osojnik (1997), Aleš Šteger (1998) in Josip Osti (1999), v zadnjih letih pa Milan Jesih (2001), Miklavž Komel (2002), Milan Dekleva (2003) in Erika Vouk (2004).

Lavreatu so Veronikino nagrado v znesku 800 tisoč tolarjev in listino mestne občine Celje podelili na prireditvi z naslovom Daj mi utrinek, potem bo že šlo (stih je iz pesniške zbirke Prisetnost Maje Vidmar). Ob nominiranih in zmagovalcu sta bila posebna gosta na zaključni prireditvi pesnika Aleš Debeljak in Matej Krajnc, na njej pa je sodelovala še slovenska pesnica iz avstrijske Koroške Maja Haderlap, saj na podelitev Veronikine nagrade vselej povabijo tudi literate iz držav, ki so kakor koli povezane z zgodovino celjskih knezov in posredno z usodo Veronike Deseniške.

Letos so prvič podelili tudi Zlatnik poezije - za življenjski prispevek k slovenski poeziji. Prvi dobitnik je Ciril Zlobec. (pv)

Ivo Svetina - Veronikin lavreat 2005

Sašo Bizjak

Andrej Brumen Čop: Počitek

Semantično in pesniško poigravanje s pojmom počitka in erotike v sliki - Počitek je že tam, na nas je le, da ležemo k njemu

V Kibeli je bila v petek otvoritev prve razstave v sezoni 2005/06. Akademski slikar Andrej Brumen-Čop, med drugim letošnji nominiraneec za nagrado Prešernovega sklada, razstavlja najnovejša oljna dela, ki v razstavni celoti razkrivajo avtorjevo poetično videnje homoerotike. Ob razstavi, ki je odprta do 12. septembra, je na voljo tudi spremljevalni katalog, v elektronski obliki je dostopen na www.kibla.org/brumencop.

Avtor je samostojno razstavo naslovlil Počitek. Semantično in pesniško se poigrava s pojmom počitka in erotike v sliki. Blazina, ki bi morala prinašati pokoj, je trdo pomečkana in že skoraj odseva histerijo ležečega, medtem ko so podobe speče mačke in homoerotične podobe naslikane nežno, sanjsko. Čisto simbolna pa je posušena kuna, ki simbolizira žensko, jalovo, davno umrlo in oddaljeno. Sam je napisal: umetniškem ustvarjanju počitek pravzaprav ne obstaja. Nezavedno je ogromen arhiv, uslužbenici neprestano nekaj prekladajo, iščejo, preverjajo toliko jih je, da tudi ko tovarna spi, najzavzetejši še zmeraj glodajo in garajo (od-

tod nočne more). "Slikarska dela so pogosto prezapletena, da bi se o njih dalo povedati kaj pametnega. Zakaj torej počitek? Zato, ker se včasih zgodi, da nezavedno hušne na platno skoraj brez pomoči slikarja. On le prepozna pravilnost ali zgrešenost podobe, se za hip oddahne, si odpočije... Pogosto so to bliskovite in krčevite podobe, ki jih je kaj lahko spregledati. Pravijo, da kuna odraste šele takrat, ko se ne boji ničesar več. Tako se zgodi tudi s slikarjem, ki mora sprejeti kaj, za kar si nikoli ne bi mislil, da leži v njem. Počitek je že tam, na nas je le, da ležemo k njemu.

Andrej Brumen-Čop je rojen leta 1967 v Mariboru. Na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani je pri prof. Metki Krašovec diplomiral leta 1993, dve leti kasneje je na isti ustanovi zaključil slikarsko specialko. Na povabilo galerije Werstadt Graz je leta 1994 študijsko bival v Gradcu, naslednjega leta pa postal član ZDSLU in Hiše galerije Maribor. 1997. leta je prejel nekajmesečno štipendijo za študij slikarstva na Likovni akademiji v Pragi, leta 2000 pa delovno štipendijo za bivanje v New Yorku. Živi in dela v Ljubljani kot samo-

stojni kulturni ustvarjalec. Poleg slikarstva se ukvarja še z ilustracijo in likovno opremo ter z uredništvom revije Likovne besede.

Andrej Brumen-Čop sodi med zanimivejše likovne ustvarjalce mlajše generacije, na svoje delo je opozoril na razstavah že v času študija. Med skupinskimi predstavitvami je pomembno sodelovanje v Skupini 63-70, udeležba na prvem trienalu slovenske likovne umetnosti U3 leta 1994 v Moderni galeriji v Ljubljani ter razstava Slika 2000 v ljubljanski galeriji Equina; med samostojnimi predstavitvami pa razstava v

ljubljski Equini 1995. leta. V MMC Kibla, v galeriji Kibela je sodeloval na skupinski razstavi Homo Sapiens 3000, 1999, med 54 avtorji, na skupinski Eye-Try, 2003 (skupaj z Markom Jakštom, Gigom de Brea, Borutom Popenkom, Juretom Kalanom, Miho Štrukljem, Milanom Golobom) ter na skupinski Eye-Try v Vision Centre v Corku, evropski kulturni prestolnici 2005 (<http://cork2005.kibla.org>) v organizaciji MMC Kibla ter nazadnje na razstavi Slovenska umetnost 1995 2005 v ljubljanski Moderni galeriji. (kr)

Andrej Brumen Čop: Kuna, 2005, olje na platnu, 30 x 40 cm

Reuters

V drugo se podpisuje kot režiser - George Clooney s filmom Lahko noč in srečno.

Jutri se bo začel 62. filmski festival v Benetkah

Žal brez naše kinematografije

V glavnem tekmovalnem programu 19 filmov, približno enako število tudi zunaj tekmovanja

Samo en dan še loči organizatorje in seveda zlasti občinstvo od začetka 62. mednarodnega filmskega festivala v Benetkah (Mostra internazionale d'arte cinematografica), ki velja za najstarejšo tovrstno prireditvev ne zgolj v Evropi, temveč na svetu. Začel se bo torej jutri ob 19. uri z nepogrešljivo otvoritveno slovesnostjo, čemur bo po napovedih sledila uradna svetovna premiera kitajsko-hongkonškega akcijskega filma Qi jian (Sedem mečev) mednarodno cenjenega 55-letnega kitajskega filmarja vietnamskega rodu Tsuija Harka, označevanega med drugim za mojstra filmske kung-fu akcije.

V enajstih festivalskih dneh od jutri do sobote, 10. septembra, organizatorji napovedujejo številne projekcije in srečanja z mnogimi filmskimi ustvarjalci ter tako obljublajo temeljit pregled kinematografije z vseh koncev sveta: po en film iz Argentine, Avstrije in Brazilije, sedem filmov iz Francije, po dva iz Hongkonga in Japonske, po enega iz Južne Koreje in Kazahstana, štiri iz Kitajske (vključno z omenjenim otvoritvenim Sedem mečev), tri iz Nemčije, enega iz Poljske, po dva iz Portugalske, Rusije in Španije in enega iz Turčije ter nenazadnje pet filmov iz Velike Britanije, dvanajst iz ZDA in devet iz Italije. Skratka, na festivalu žal ne bo naše kinematografije.

Posebej lahko omenimo portugalsko novost O espelho magico ustvarjalsko neutrudnega 96-letnega staroste Manoela de Oliveire, med britanskimi filmi že kinematografsko aktualna Brata Grimm režiserja Terryja Gilliam (Brazil...), med ameriški tudi Good Night and Good Luck (Lahko noč in srečno) v režiji slavnega Georgea Clooneyja (režisersko dokazanega že pred tremi leti v hvaljenih Izpovedih nevarnega uma), med italijanskimi pa na primer omnibus All the Invisible Children, pri katerem so sodelovali tudi Emir Kusturica, Spike Lee in Ridley Scott.

V glavnem tekmovalnem programu bo 19 filmov, med njimi že omenjeni de Oliveirov, Gilliamov in Clooneyjev. Zunaj tekmovanja bodo prikazali prav tako 19 filmov in dodatno še tri starejše na posebnih projekcijah, posvečenih enemu od letošnjih dveh

dobitnikov beneškega častnega zlatega leva za življenjsko delo, 64-letnemu Japoncu Hajaju Mijazakiju, ki so ga označili za enega najpomembnejših ustvarjalcev japonske kinematografije in za mojstra animiranega filma (pri nas znanega, recimo, po še ne davnem Čudežnem popotovanju). Častnega zlatega leva pa bo prejela še 59-letna italijanska igralka Stefania Sandrelli, na račun svoje skoraj 45-letne filmske kariere.

Tudi v programski sekciji Obzorja, namenjeni odkrivanju novih usmeritev v filmskem ustvarjanju, bo 19 filmov, od tega po eden zunaj tekmovanja in na tako imenovani posebni projekciji. V sekciji kratkometražnikov, praviloma ne daljših od pol ure, pa bo 21 tekmovalnih filmov in 12 posebnih projekcij ter en film zunaj tekmovanja. Povrh vsega bodo izvedli še tri retrospektive: japonske kinematografije od leta 1926 do 1978, kitajske od leta 1934 do 1990 ter italijanske od leta 1946 do 1976.

Mednarodni žiriji glavnega tekmovalnega programa bo predsedoval sloviti 62-letni italijanski scenograf Dante Ferretti (letošnji oskarjevec za Scorsesejevega Letalca z glavnim igralcem Leonardom DiCapriom). Na čelu mednarodne žirije sekcije Obzorja bo Mimmo Rotella, italijanski umetnik po navedbah v tsnem stiku s filmskim ustvarjanjem. Mednarodni žiriji sekcije kratkometražnikov bo predsedoval španski filmski kritik Chema Prado. O podelitvi nagrade Luigi De Laurentis (tako imenovanega leva prihodnosti) za najboljši celovečerni prvenec pa bo odločala mednarodna žirija na čelu z 49-letnim kanadskim filmarjem Guyjem Maddinom.

Ker bo letošnji festival potekal, kot rečeno, žal brez udeležbe naše kinematografije, spomnimo, kar smo v Večeru objavili že tudi pred približno mesecem, da sta jo lani zastopala Predmestje, celovečerni prvenec Vinka Moederndorferja, v tedaj novoustanovljeni sekciji Dnevi avtorjev (Giornate degli autori) ter kratki tekmovalni film Srce je kos mesa avtorja Jana Cvitkoviča, leta 2001 dobitnika omenjenega leva prihodnosti za celovečerni prvenec Kruh in mleko, kar je (bil) eden največjih uspehov domače kinematografije v zadnjem desetletju.

Uroš Smasek